

Tunkkarin Sanomat

Kyläyhdistys Tunkkarit Tuulet ry:n julkaisu

Nro 11 • 2 / 2010

Tunkkarin Sanomat

Päätoimittaja

Jukka Tunkkari

Toimituskunta

Raimo Haapalehto

Hannu Salo

Jukka Tainio

Jukka Tunkkari

Lehden levikkialue

Tunkkarin koulupiiri

Kansikuva

Hannu Salo

*Ilmakuva Tunkkarin koulun,
pappilan ja Jyväskylätien
sillan tienoilta. Lentokoneen
puikoissa Vesa Tunkkari.*

**Toimituskunta ottaa vastaan
lukijoiden juttuideoita!**

Pääkirjoitus

Evakkoja Tunkkarilla

Lehden levikkialueen monessa talossa oli evakkoja viime sotien aikaan. Tässä lehdessä on kaksi eri juttua heistä. Tunkkarille sijoitettiin useita Harlusta siirtyneitä perheitä ja koko Harlun vanhainkoti sijoitettiin Markkulaan. Seppäset, jotka asettuivat asumaan kylälle, saapuivat Uukuniemeltä. Uukuniemi oli niitä paikkakuntia, jonka uusi raja halkaisi ja Seppästen maatila jäi sille ”väärälle puolelle”. Etäisimmät ja kovia kokeneet evakot saapuivat Inkerinmaalta Pietarin itäpuolelta.

Lapin sota toi uuden aallon evakkoja. Leppälän Liisa ja Jorma, jotka jäivät kylälle asumaan, saapuivat Lapista Itärajan tuntumasta. Veteliin avioitui myös useita emänniksi, vaikka heidän muu perhe palasi entiselle kotiseudulle tai muutti muualle Suomessa.

Tunkkarin kyläkirjassa sivulla 196 on lisää tietoa siitä, missä taloissa ja minkä nimisiä evakoita kylällä asui sotien aikaan. Kannatta palauttaa mieleen.

Jukka Tunkkari

Lämmin kiitos!

Toimituskunta kiittää lämpimästi saamastaan stipendistä Tapio ja Seija Luoman Säätiötä ja heitä henkilökohtaisesti. Stipendi auttaa jälleen monen monen numeron julkaisemisen.

Kiitämme myös Perhönjokilaakso lehteä takasivun mainoksesta. Pirteä nelikymppinen on Tunkkarin Sanomien tapaan tärkeä kotiseutu- ja perinneasioiden julkaisija toki paljon laajemmalla alueella ja viikoittain ilmestyvänä.

Evakkoajan muistoja Tunkkarilta

Evakko aika oli sen kokeneille kova kokemus. Pannaanpas kohdallemme: lyhyellä varoitusajalla teidät komennetaan lähemmään kotoanne joko omin neuvoin tai järjestetyllä kyydillä, ette tiedä yhtään minne ja pääsettekö koskaan palaamaan takaisin. Määränpäässä teitä saattaa odottaa oudossa ympäristössä tyly kohtelu, kuten Anneli Saaristo Veikko Lavin Evakon laulussa ja oopperalaulaja Martti Talvela muistelmissaan kertoo. Niiden opetus on: kovia kokeneihin pitää suhtautua arvostaen.

Kodissani Koivikossa oli kaikkiaan seitsemän perheen evakkoväkeä. Talvisodan aikaiset asuivat talossamme, enkä heistä paljoa muista. Jatkosodan siirtolaiset majoitettiin saunatuvaksi kutsuttuun pihatupaan, jonka yhteydessä oli sauna. Kookas leivintupa oli heidän käytössään. Pisimpään siellä asui sallalainen Ämmälän perhe. Isäntä Hannes istui usein juttuamassa klapilaatikon päällä keittiössämme. Hänet kutsuttiin vaimonsa Elviiran kanssa mukaan Kaisa-siskon ristiäisiin. Niin todesta he ottivat kutsun, että vuosien päästä Sallasta tuli porontalja osoitettuna Ristitytölle. Kaimani Mikko oli samanikäinen, mutta ei koulutoveri, sillä evakkolapsille pidettiin Suojalassa omaa koulua.

Perheen poika Sulo piti isoa ruunaansa setäni tallissa. Heillä oli hyvä metsäreki pohjoista mallia, jossa olivat pitkät painojalakset ja leveä raudoitus. Matti Tunkkari on kirjoittanut Tunkkari-kirjan

sivulle 197 huumoripitoisen kuvauksen Sallan miesten tahkeudesta peltotöihin. Samaa piirrettä muistelen esiintyneen meilläkin, mutta siihen on hyvä selitys. Kun meillä maatalous oli pää- ja metsätalous sivuelinkeinona, niin Sallassa asiat olivat päinvastoin. Kun savotta- ja uittopuuhat, poronhoitokin, olivat käynnissä, kaikki muu jäi naisten ja keskenkasvuisten harteille.

Toinenkin tapojen ero jäi yhdeksänvuotiaan mieleen. Rauha-tyttäreille syntyi kuollut lapsi. Hän vei asioimaan mennessään pienen arkun tapulin alakertaan odottamaan hautausta. Muistan kotiväen ihmetelleen arkista suhtautumista. Jos mietimme taas Sallan oloja, niin ymmärrämme Rauhaa. Kun lähdettiin kymmenien kilometrien päästä käyden, hevosella, porolla tai veneellä käymään kirkolla, kaikki tarvittavat asiat toimitettiin samalla kertaa. Rauha olisi voinut perustella käytöstään Raamatullakin. Sieltähän löytyvät tyyliä kuulostavat Jeesuksen sanat: ”Kuolleet kuollessa haudatkoon.” Heitä ei tarvitse ylenmäärin palvoa.

Kävimme kerran vieraisilla Ämmälän väen kotikylässä Sallan Hautajärvelle. Vanhukset olivat kuolleet, mutta lapsia tapasimme. He olivat sellaisia maanhiljaisia, joiden mieleenkään ei ollut tullut käydä vielä Vetelissä. Mikko oli muuttanut Sallan kirkolle, ja Jukka-veli oli myöhemmin kuollut, että mies on niitä ITE-taiteilijoita. Hänet haluaisin vielä tavata. Vielä muistelu eräästä evakosta, joka

Tässä Hakalehdon mökissä asuivat Liisa ja Jorma Leppälä Koivikon Pihatuvasta siirtymisen jälkeen ennen muuttoa emäntäkouluntien varteen.

tuli meille hiukan myöhemmin. Minut oli laitettu hakemaan meille tulevaa kahta siirtolaista tavaroineen Puusaaren Ylitallasta. Hannu tosin kertoi myöhemmin, että ei heillä sellaisia siirtolaisia ole ollut. Selitys voisi olla se, että haettaville oli annettu ensin väärä osoite. Joka tapauksessa: siinä me ajelimme Tunkkaria kohti Liisa Leppälän ja hänen pienen poikansa Jorman kanssa. Liisalla oli tavaroinaan vain pari vaatenyssäkkää, vaikka enemmänkin oli sopinut. Hevonen veti parikärriä, eli raskaan tavaran kaksiakselista ajoneuvoa, Liisa piti jatkuvaa puheenporinaa ja minä kuuntelin ihmeissäni. Ensimmäistä kerran kuulin jonkun änkyttävän.

Leppä-Liisasta, jonka nimen hän pian sai, tuli pysyvä asukas kyläämme. Hän asui ensin siinä missä muutkin evakomme ja oli meillä ja muissa taloissa maataloustöissä ”päivämiehenä”. Sitten

hän muutti Mäntysaaren veljeksille hoitamaan heidän karjaansa. Hierojan työllä alkoi olla kysyntää ja Liisa kulki käyden Heikkilää myöten notkistamassa kipeitä lihaksia.

Sitten alkoi suuri projekti Liisan elämässä, sukanvarsisäästöillä ja talkoiden pidolla hän sai pystytettyä mökin Emäntäkouluntielle, jota myös Liisankaduksi kutsuttiin. Hierominen jatkui, ja siinä ohessa Liisa hoiti tietotoimiston tehtävää. Joku sanoisi sitä juoruiluksi, mutta Liisa ei ollut pahantahtoinen, kertoipahan vain kylän kuulumiset niitä värittämättä. Runsas saattoväki hyvästeli Liisan hänen hautajaisissaan ja Kärämäeltä tullut sisko kiitteli kyläläisiä kauniisti siitä, että hänet oli otettu tasavertaisena muiden joukkoon.

Mikko Tunkkari

Karjalaisen evakkoperheen vaihteita Tunkkarilla vv. 1940–1943

Kotitaloni pihanaapurin Alfred Tunkkarin talossa asui v. 1940 Laaksosten evakkoperhe, joka oli tullut rautateitse Kokkolaa Karjalan Hämekoskelta ja siirretty sieltä edelleen Veteliin. Omakohtaiset muistoni näistä lyhytaikaisista naapureistani ovat kovin hämärät, joten olen turvautunut perheen toiseksi vanhimman tyttären Auran (nyk. Roivas) evakkomatkinsa aikana kirjoittamiin päiväkirjoihin. Aura on nykyään 83-vuotias ja asuu Juankoskella Pohjois-Savossa. Tullessaan Veteliin hän oli 12-vuotias.

Asuttuaan jonkin aikaa Pölsossa ja Lammasojalla Lempiälän talossa valokuvaaja Timo Laaksonen, hänen vaimonsa Martta sekä lapset Irja, Aura, Sylvi, Kalevi, Erkki, Birgitta ja Elisabet osoitettiin keväällä 1940 asumaan Tunkkarille. Syy muuttoon oli nähtävästi Elisabetin sairastama keuhkokuume. Kunnanlääkäri järjesti heille majoituksen lähempänä sairaalaa. Evakkoperheen asuinolot isosetäni Alfredin luona olivat heikot.

Martta-äiti sai kylläkin valmistaa ruoan leskeksi jääneen Alfredin tuvassa, mutta perhe sai tyytyä asumaan talon kaksokerroksisessa aitassa.

Aura Roivas muistelee pientä kesäistä tapahtumaa Tunkkarilta: Meidän isompien lasten piti mennä heinäpellolle haravoimaan heiniä. Sinne tuli myös talon naapurin poika (= tämän kirjoittaja). Hän juoksenteli pellolla keppi kädessään, kun me haravoimme pellon sivustaa. Kalevi huomasi ojanpenkalla ampiäispesän ja sanoi: Katsokaa, tuossa on ampiäispesä, elekkää menkö liian lähelle elekeekä sohikee pessään! Sitä en muista, juoksiko naapurin poika suoraan siihen ojanpenkalle ja sohausiko heti ampiäispesää kepillä. Heti hän rupesi itkemään ja huutamaan ja oli ihan tuskainen. Kun katsoimme pojan kasvoja, niin hänen ylähuulensa oli turvonnut hirveästi. Muistaakseni joku pihassa kuuli huudon, ehkä pojan äiti. Poika lähti huutaen kävelemään pihaa kohti.

Siirtolaisia ja isäntäväkeä Läpsän pihalla. Takarivissä vas. Jussi Huoponen, NN, Petteeri, Hilikka ja Aura Laaksonen, Kampaajat sekä Timo Laaksonen. Eturivissä vas. Tuupainen, Aino ja Veikko Läpsä, heidän lapsensa Ilkka ja Sinikka, Erkki, Birgitta, Sylvi, Martta ja Elisabet Laaksonen.

Syksyllä ilmojen kylmetessä lämmittämättömässä aitassa asuminen kävi peräti tukalaksi. Vanhemmat ja kaksi nuorinta lasta pääsivätkin asumaan Alfreenuvan ovensuuhun, mutta muut jäivät aittaan. Timo-isä teki asiaa koskevan valituksen paikalliseen siirtoväen huoltoon, mutta kun siitä ei ollut apua, hän lähetti valituksen Helsinkiin. Laaksoset siirrettiinkin ennen tarkastajien tuloa huoneen ja keittiön käsittävään asuntoon Veikko Läspän taloon. Perheen seinänaapureina olivat Harlusta muuttaneet kampaajat Helga Metso ja Tyyne Kautto, jotka lämmittivät Laaksosten keittiössä kampaamotyössään tarvitsemansa vedet.

Asuttuaan jonkin aikaa Läspällä perhe muutti Räyrinkiin Yrjö Siponkosken taloon, mutta palasi sieltä pian takaisin Tunkkarille Pyhtilän (nykyinen Putkitie 4) pihapiirissä sijainneeseen pieneen leivintupaan. Talon yläkerrassa asui piirieläinlääkäri Ossian Andersson, alakertaan oli luultavasti sijoitettu Harlun lastenkodin lapsia. Andersson muutti pian perheineen joen toiselle puolelle rakennuttamaansa Metsäpirttiin, jossa sittemmin toimi synnytyslaitos. Heidän tilalleen Laaksosten naapuriin tuli maanmittari Kärkkäinen perheineen.

Isä-Timo oli sydänvikainen, joten Aura sisaruksineen joutui voimiensa mukaan auttamaan perheen toimeentulossa. Aura laski olleensa ainakin 54 veteliläisessä talossa maataloustyössä: milloin heinätoissa, milloin elonkorjuussa, puinnissa tai perunanistutuksessa ja -nostossa. Hänen palkkansa maksettiin jyvänä, joskus leipinä. Perhe sai hankittua lehmän ja lampaan, joiden tarvitsema heinä jouduttiin ostamaan. Perunaa saatiin istuttaa talollisten peltoon. Kesäisin lapset keräsivät oksia polttopuiksi. Appelqvistin kauppiassisarukset Anni ja Mari lainasivat heille käsikärryjään puiden kuljetukseen. Järven Aino-emännän johdolla lapset kävivät lähimetsissä puolukassa ja mustikassa. Mukana oli joskus myös kylän muita lapsia. Kylässä kävi kuorma-auto, jonka lavalla oleviin pyttyihin myytäviksi tarkoitetut marjat kerättiin.

Auran lisätehtävänä oli käydä viikonloppuisin hamstraamassa ruokatarvikkeita Polsossa, jossa perhe oli asunut aluksi. Pitkälle matkalle oli lähdettävä jalkapatikassa lauantai-iltana. Joskus kävi niin onnellisesti, että rintamalta lomassa ollessaan eläinlääkäri otti Auran kyytiinsä, jos hänet oli kutsuttu käynnille Polsoon. Paluumatkan Aura joutui teke-

Laaksoset karjoineen Pyhtilän leivintuvan edustalla.

Marjankeruuauto on saapunut Tunkkarille.

mään silloinkin jalan. Talvisaikaan hänen potkurinsa nostettiin menomatkalla auton katolle. Yövyttyään tutussa paikassa Aura kiersi koko kylän talo talolta ja sai reppuunsa toisinaan jauhoja, toisinaan leipääkin. Joskus Aura kävi hamstrausmatkoillaan myös Lumppiossa.

Auran vanhempi veli Petteri kaatui rintamalla. Vähän sitä ennen Aura oli nähnyt enneunen tapahtumasta. Olavi-veli oli pestautunut merimieheksi. Kolmas veli, Kalevi, oli renkinä Heikki Tunkkarin talossa. Irja-sisko toimi rintamalla ruotsalaisessa ambulanssissa lääkärin

apulaisena. Hänen ehdotuksestaan Laaksosten kaksi nuorinta lasta, Birgitta ja Elisabet, lähetettiin sotalapsina Ruotsiin. Heiltä saapuneet kirjeet ja kortit suomen-si eläinlääkärin vaimo Karin Andersson.

Kesällä 1943 Laaksoset muuttivat Torppaan ja 10. marraskuuta samana vuonna he lähtivät paluumatkalle takaisinvalloitettuun Karjalaan. Näin heidän ensimmäinen evakkomatkansa päättyi. Veteliin he eivät enää palanneet.

Tapani Tunkkari

Valokuvat: Timo Laaksonen

Kainuun yläkoulun oppilaita. Aura on lettipäinen tyttö opettajan-sa Arvo Kolehmais-en kohdalla.

ESKAREIDEN ELÄINRIIMIT

ESKAREIDEN
ELÄINRIIMIT

Takissa on paksu
päärme, niin kuin
boa...

Nimeni on Kalle, olen
leikki...

Missähän täällä on
disco, kyseli hilpeä...

OSKARI

Vaarallinen totta kai,
on tuo merten julma...

Nimeni on Tossu, olen
pulska...

Uin aina kita auki,
olen ahne ...

EMILIA

Nimeni on Terttu,
sanoi leppä...

METTE

On herkekuani viili,
sanoi pieni...

Tehkää iso piiri, huusi
pieni...

Avustajasta opettajaksi

On torstaipäivä! Aloitamme koululla oppilaiden kanssa syömään hieman normaalia aikaisemmin, koska olemme lähdössä viettämään koko kunnan 0-2-luokkien metsäpäivää Lammasojan suoralle. Lapset ovat innoissaan, enimmäkseen siitä kun päästään linja-auton kyytiin. Kun kaikki ovat ruokansa syöneet, niin kehotan lapsia käymään vessassa ja pukemaan lämpimästi päälle. Pyydän lapsia tekemään jonon pihalle, kun he ovat jonossa, lasken lapset. Varmista vielä kerran että kaikilla on asianmukaiset varusteet päällä ja ensiapulaukku mukana. Ja niin kaikki ovat jonossa ja nousemme linja-autoon. Saavumme paikan päälle ja taas tarkistan että kaikki lapset tulivat linja-autosta ulos. Kävelimme suoraan ensimmäiselle rastille. Siellä jokainen oppilas sai istuttaa kuusen taimen. Laskin lapset ja siirryimme eteenpäin. Seuraavalla rastilla lapset tapasivat oikean metsurin. Näimme kuinka saha teroitetaan ja saimme jopa kurkata metsurin eväslaukuunkin. Lopuksi metsuri näytti miten oikein tapahtuu puun pilkkominen, kun nuotioon tarvittiin lisää puita. Aikaa olisi tälle rastoille kulunut vaikka kuinka, mutta eteenpäin oli mentävä. Seuraavaksi oli vuorossa puiden tunnistamista. Kun olimme löytäneet eri puita metsästä, leikimme puuhippaa! Näin kaikille saatiin väriä poskiin ja maha alkoi kurnia. Siitä oli hyvä siirtyä viimeiselle rastille ja se oli makkaranpaisto! Jaoimme yhdessä eskari -opettajan ja avustajan kanssa lapsille tikut ja makkarat. Näin kaikki saivat mahan täyteen. Kun oli syöty, niin lapsilla oli hetki vapaata aikaa tutkia metsää ja touhuta. Kun huomasin, että lapset alkavat väsyä niin aloitin yhteisen pienen leikin. Sitten linja-auto jo tulikin noutamaan meitä kotiin. Näin teimme taas jonon ja laskin lapset. Nousimme autoon ja kohta olimme koululla.

Tuona metsäpäivänä mietin erityisesti opettajan ja avustajan työn eroa. Tai sitä mitä minä olisin siellä avustajana tehnyt. Opettajalla on tietenkin lapsista/oppilaista päävastuu. Ja tunneilla opettajalla on päävastuu lasten oppimisesta. Avustaja avustaa sitten lapsia opettajan ohjeen mukaan. Avustajan roolissa mennään enemmän annetun ohjeen mukaan, kun taas opettajan ammatissa olen itse päässyt käyttämään omaa luovuutta ja omia työskentelytapoja. Avustajan tulee olla oma-aloitteinen, ettei opettaja koe häntä yhdeksi oppilaaksi lisää jota neuvoa.

Kun valmistuin vuonna 2000 jouluna Kajaani-

instituutista lähihoitajaksi lasten ja nuorten hoito ja kasvatus linjalta, niin silloin jo minulle oli selvää että jossain vaiheessa elämäni opiskelen alaa lisää. Kajaanissa olin jo varma siitä että jatkossa haluan olla lasten ja nuorten tukena koulumaailmassa. Heti kun valmistuin, niin sain kevääksi Halsuan yläasteelta koulunkäyntiavustajan töitä. Halsualta jatkoimme syksyllä 2001 Peräseinäjoelle keskuskoululle, jonne pääsin 1-luokalle avustajaksi. Siellä vietimme mieheni kanssa kaksi vuotta. Koko ajan meillä oli haaveena päästä takaisin tänne kotiseudulle! Onneksi ahkera työ tuotti tulosta ja mieheni sai Vetelin keskuskoululta luokanopettajan määräaikaisen työsuhteen. Minä myös sain kesällä tietää että pääsen Tunkkarin koululle koulunkäyntiavustajaksi. Näin aloitin syksyllä 2003 työt Tunkkarilla.

Silloin kun minulle tarjottiin tilaisuutta tehdä tämä syksyn kestävä sijaisuus, niin mietin että onko minusta siihen. Eniten mietin että osaanko pedagogisesti tehdä asiat oikein. Sitten luotin omaan työkokemukseen, olenhan tehnyt lasten ja nuorten kanssa töitä vuodesta 2001 asti. Päätökseen vaikutti myös se, että lapset olivat minulle jo ennestään tuttuja ja myös vanhemmat. Kun suuntaudu lasten ja nuorten hoitoon ja kasvatukseen, niin tein silloin lisäopintoina koulupuolen kursseja. Näistä opeista on paljon ollut hyötyä! Samoin kuin myös siitä, että oma aviomies on opettaja. Olen opiskellut omalla ajalla vielä mieheni kansioista luokanopettajan tehtävistä. Myös suuri kiitos kuuluu hienoilta ja avulialle työkavereille! Kun myös lasten kodeille kuuluu kiitos hienosta yhteistyöstä, jota olen saanut opettajan roolissa toteuttaa! Avustajan roolissa yhteistyö jatkuu tästä edespäin!

Tästä on hyvä jatkaa suurella mielenkiinnolla eteenpäin! Joka päivä olen oppinut opettajana olemisesta jotain uutta. Joistakin asioista on oppinut ns. kantapään kautta. Paljon jäi vielä hampaankoloon, eli toivottavasti tulevaisuudessa saan luokanopettajan pätevyyden ja tietenkin töitä!

Opettajien veso -koulutus oli 10.8.2010 ja siellä jokainen sai oman mietelauseen. Sen haluan nyt lopuksi jakaa teidän kaikkien kanssa: *Jos haluat, teet vain asian eteen töitä ja uskot siihen että olet hyvä. Muista että kaikki on mahdollista!* -tuntematon-

Elina Huusko

koulunkäyntiavustaja / syksy 2010,
1.-2. lk luokanopettajan sijainen

TARJAN ILTAPÄIVÄKERHO TUNKKARIN KOULULLA

Tarja on innokas ekaluokkalainen. Hän jää iltapäiväkerhoon joka päivä koulun jälkeen. Tarja odottaa iltapäiväkerhon alkamista, koska hänen mielestään siellä on hurjan mukavaa. Hänen koulupäivänsä loppuu kello 12.50. Reipas ekaluokkalainen vie heti oman reppunsa näyttömöluokkaan, jossa iltatista pidetään.

Tarja lähtee pihalle ystäviensä kanssa leikkimään. Iltapäiväkerhonojaaja jo odoteleekin pihalla lapsukaisia ja hymyillen hän tervehtii jokaista lasta. Tarja jää kertomaan kivasta koulupäivästään kerhotädille. Ystävät huutelevat Tarjaa pian leikkimään jääkiekkokaukaloon hevostallia. Tytöt pyytävät kerhonojaajaa myös mukaan ja niin he porukalla menevät suunnittelemaan mielikuvitushevosille tallipaikkoja sekä esterataa. Pian on tallinpiirrokset maahan vedettynä ja voidaan aloittaa esteradan suunnittelu. Jokainen tytöistä on keksinyt nimen leikkihevoselleen, Tarjan hevosen nimi on Läikkä. Touhua piisaa ja yhdessä on mukava leikkiä! Kerhonojaaja pyytää tyttöjä harjoittelemaan esterataa sillä aikaa, kun hän käy katsomassa poikien jalkapalloa. Tarja katselee hetken jalkapallokentälle, jossa pojat vauhdikkaasti pelaavat. Mukavaa ettei kenenkään tarvitse olla yksin, vaan kaikki pääsevät leikkiä sekä peliin mukaan.

Kerhotäti saapuu ja niin päästään aloittamaan esteratakipailu. Maahan on piirretty erilaisia estekuvioita, tytöt selittävät innoissaan kerhotädille vesiesteistä sekä korkeista moniosaisista esteistä. Jokainen saa vuorollaan juosta sekä hypätä esteradan ympäri. Leikkiessä tulee lämmin ja niinpä koko sakki päättää lähteä juomaan kylmää vettä.

Tytöt menevät kiikkuihin keinumaa ja kerhotäti lähtee maalivahdiksi poikien jalkapallopeliin. Pian kello onkin jo 13.30 ja kerhotäti ilmoittaa sisälle menosta. Kaikki lapset menevät nätisti jonoon rappusten eteen. Ohjaaja muistuttaa hiljaisuudesta, ettei vain häiritäisi muiden oppilaiden tuntia. Lapset riisuvat ulkovaatteensa naulakkoon ja laittavat sisäkengät jalkaan. He menevät vanhasta muistista jo jonoon käytävälle ja kerhotädin johdolla he menevät kävelten iltapäiväkerhon tiloihin. Osa lapsista haluaa tehdä kotitehtävänsä ja osa haluaa värittää. Kerhotäti auttaa tarvittaessa kotitehtävissä.

Välipala aika lähestyy, lapset jäävät värittämään ja osa lukemaan kirjoja sillä aikaa, kun ohjaaja hakee keittiöstä välipalatarvikkeet. Jokainen siivoaa oman paikkansa ja pesee kätensä ennen välipalaa. Välipalaksi on tällä kertaa mehua, vaaleaa leipää, makkarasiivuja ja kurkkua leivän päälle. Marjasoppa kruunaa välipalan, näillä eväillä jaksaa taas leikkiä.

Välipala syödään hiljaisuudessa, annetaan ruokarauha ystäville. Tarjalla oli kova nälkä ja niin hän hakee lisää leipää.

Jokainen siivoaa oman pulpettinsa välipalan jälkeen.

Osa ilttiläisistä alkaa pelaamaan lautapelejä ja osaa jatkaa värittämistä. Kerhotäti siivoa välipalatarvikkeet ja vie ne takaisin keittiöön.

Kello onkin jo 14.20 ja koko sakki saa valmistautua menemään saliin leikkimään. Yhdessä siivotaan ilttiluokka ja lapset saavat mennä salijonoon. Kävelten mennään saliin, sukat jätetään oven ulkopuolelle. Avojaloin on turvallisempaa leikkiä salissa, koska lattia voi olla liukas. Tarja pyytää kerhotätiä auttamaan majan rakentamisessa. Niimpä kannetaan patjat ja asetellaan ne majaksi, yhteistyöllä majan rakentaminen sujuu helposti. Pojat pyytävät ohjaajaa vetämään köydet paikoilleen ja köysien alle kantamaan paksut patjat. Osa haluaa pelata sähliä ja kerhotäti menee maalivahdiksi. Pian on sali täynnä touhua.

Leikkiessä aika kuluu nopeasti, noin kello 15.00 alkaa satu -/ lepoetki. Osa lapsista saa lähteä pyöräillen kotiin, Tarjankin hyvä ystävä on lähdessä. Tarjaa ei silti harmita, koska ilttikseen jää vielä paljon muitakin lapsia. Jokainen lapsista saa ottaa oman patjan, jonka päällä makoilevat satuhetken sekä lepoetken ajan. Kerhotäti alkaa lukemaan "tarinoita ystävyydestä." Tarja kuuntelee tarkasti satua, hän sulkee silmänsä ja uppoaa sadun maailmaan. Kerhotäti jouuu muistuttamaan välillä hiljaisuudesta sadun ja lepoetken aikana, ohjaaja myös muistuttaa kuuntelemisen taidosta. Sadun päätteeksi levähdetään patjoilla maaten noin 5 minuutin ajan.

Kaikilla on rentoutunut ja levähtänyt olo, nyt jaksaa taas leikkiä lisää.

Majaleikki ja sählin peluu jatkuu vielä, muutama tyttö on mennyt leikkimään pet shopeillaan. Noin kello 15.40 aloitetaan siivoamaan salia, kaikki osallistuvat reippaasti siivoamiseen. Lapset tietävät hyvin, mihin mikäkin tarvike kuuluu ja näin siivous sujuu nopeasti.

Jokainen hakee oman reppunsa ilttiluokasta ja pukee ulkovaatteet päälle. Yhdessä tuumin lähdetään pihalle leikkimään, reput jätetään portaille odottamaan. Tarja ehdottaa piilosta, moni haluaa osallistua piilosleikkiin. Osa pojista menee heittelemään frisbeetä jalkapallokentälle, he eivät halunneet osallistua piilosleikkiin. Kerhotäti muistuttaa koulun rajoista ennen leikin alkua, hän suostuu olemaan ensimmäinen etsijä. Leikkiminen on mukavaa, aika kuluu nopeasti. Vanhemmat tulevat hakemaan lapsiaan ilttiksestä, kerhotäti juttelee vanhempien kanssa. Tarjaa tullaan hakemaan puoli viiden aikaan, hän hakee reppunsa rappusilta ja moikkaa kerhotädille "hei hei, nähään taas huomenna."

*Justiina Palola-Widjeskog
iltapäiväkerhon ohjaaja, koulunkäyntiavustaja*

SADUTUSTA SADUTUSTA SADUTUSTA

Ansa ja Ossi Menivät uimarannalle uimaan. Sitten Ansa näki vaaleanpunaisen delfinin. Ja se ajatteli, että voisi ratsastaa sillä ja teki delfinille helmistä suitset. Sitten ne menivät yhdessä ratsastamaan ja Ansa kysyi delfinin nimeä. Delfini sanoi, että se nimi on Lissu. Ja sitten Lissu vei Ansan Pikkumetsään. Sen pituinen se.

Venla Rannila 1. lk

Olipa kerran tyttö jonka nimi oli Andy. Ja hän löysi hevosen. Ja hän antoi sille nimeksi Lumi. Sitten tuli yksi Andyn ystävä ja ystävän nimi oli Tsaridan. Ja hän sanoi, että voinko minäkin ratsastaa? Andy vastasi, että kyllä. Ja sitten hevonen pelkäsi ja karkasi. He menivät etsimään hevosta, mutta sitä ei löytynyt. Sittenkin he löysivät hevosen kadulta. Andy vei hevosen kotiin ja Tsaridan tuli heille yökylään.

Oona Haapasalo 1. lk

Olipa kerran semmonen pikku poika, jonka nimi oli Pekka. Eräänä aamuna Pekka heräsi ja näki että pihalla oli lunta. Ja niin hän lähti hiihtämään. Mutta yhtäkkiä suukset pysähtyivät, sillä niiden päälle tipahti puusta lumikinos. Mutta ei se ollutkaan lumikinos, vaan valkoinen poika. Pekka kysyi mikä sen nimi on. Poika vastasi, että hänen nimi oli Lumipoika. Hän kysyi Pekalta haluaako hän lähteä tekemään lumilinnaa, tunneleita ja heittelemään lumipalloja. Pekka vastasi: Kyllä! Niin he lähtivät, mutta yhtäkkiä Pekka huomasi että Lumipoikaa ei näkynyt missään. Hän rupesi huutelemaan. Mutta syvällä syvällä metsän uumenissa tieheässä metsässä asui kamala noita. Ja siellä oli korppi ja kissa. Korppi lenteli juuri sielläpäin ja meni luolaan sanomaan noidalle, että metsään oli tullut muuan Pekka-poika. Noita käski korpin lentää etsimään Pekkaa ja tuoda pojan hänelle. Korppi lensi ikkunasta ulos ja meni Pekan luokse. Korppi kysyi, että haluatko että saatan sinut kotiin? Pekka vastasi: kyllä! he liitelivät luolaan kohti, jossa noita väenteli käsiään hyvin kärsimättömänä. Lopulta hän meni heitä vastaan. kun hän meni Pekan luokse, hän sanoi: nyt me menemme luolaan ja minä syön sinut! Mutta yhtäkkiä Lumipoika tuli paikalle. Hän sanoi noidalle että et sinä voi häntä syödä, muuten minä syön sinut. Noita lähti äkkiä juoksemaan omaa luolaan kohti. Pekka ja Lumipoika menivät Lumipojan pihalle tekemään lumilinnoja, lumimajoja ja lumipalloja. Sitten Pekka huomasi että hän oli nälkäinen ja hän kysyi Lumipojalta voisiko hän viedä Pekan kotiin. Yhtäkkiä ympärillä olikin enemmän Lumipoikia ja he kiidättivät Pekan kotiin. Kotona Pekka lupasi että hän ei enää ikinä lähde yksin metsään. Tästä lähtien hän leikkii vain omalla pihalla Lumipoikien kanssa.

Venla Katajala 1. lk

Ansa ja Ossi olivat menossa Minnan maatilalle. Kun he menivät tietä pitkin sitten tuli suuri kissa vastaan, sitten Minna tuli heitä vastaan ja näki että kissa vaanii Ansaa ja Ossia vastaan. Sitten Minna nosti äkkiä kissansa pois. Sitten Ansa kysyi Minnalta: Mikä kissasi nimi on? Minna sanoi, että kissan nimi oli Mirri. Ja sitten he palasivat maatilalle. Ja he katselivat kaikkia eläimiä mitä sieltä löytyi. Sitten he lähtivät kotiin.

Fanny Salmela 1. lk

Susi ja karhu metsäretkellä

Susi meni metsäretkelle ja tapasi karhun. Karhu kysyi: "Minne matka?" Susi sanoi: "Minä menen metsäretkelle." Karhu kysyi: "Saanko tulla mukaan?" Susi sanoi: "Kyllä saat tulla." Niin ystävykset jatkoivat matkaa. Vähän ajan päästä vastaan tuli pesukarhu. Pesukarhu kysyi: "Mihin matka?" Karhu kertoi: "Metsäretkelle. Tule mukaan!" Sitten he jatkoivat matkaa. Ystävyksillä oli mukava metsäretki päivä.

Jonne Honkonen 1. lk

Olipas kerran reipas poika, joka tykkäsi pelata X-boxia ja pleikkaria. Joni pojalla oli pian syntymäpäivä ja hän oli toivonut uusia tietokonepelejä lahjaksi. Joni toivoi saavansa Crash Bänd-pelin sekä seikkailupelejä. Seikkailupeleissä ajetaan mönkijällä, moottorikelkalla ja maasturilla. Syntymäpäivästä tulikin mahtava, koska Joni sai toivomansa pelit ja yllätykseksi vielä läppärinkin.

Joni Laasasenaho 1. lk

Olipa kerran yksisarvinen poni, joka asui vuoristossa. Poni oli nimeltään helmi. Lea niminen tyttö löysi yksisarvisen ponin. Yksisarvinen poni levitti kimaltelevat siipensä ja lähti vauhtiin. Yksisarvinen poni hyppäsi. Lea tyttö juoksi perässä ja sai ponia harjasta kiinni. Lea nousi yksisarvisen selkään. Helmi ponin sarvi alkoi loistamaan ja se avasi hevosvaltakunnan portin. Hevosvaltakunnassa kaikki hevoset osasivat lentää. Lea tyttö ja Helmi poni elivät onnellisesti elämänsä loppuun asti.

Lea Torppa 1. lk

Olipa kerran kettu ja siili, jotka tapasivat raketti ostos paikalla. Kettu sanoi: "Kisataanko?" Siili sanoi: "Kyllä, varmasti." Varis lähetti heidät matkaan: "Yksi, kaksi, kolme ja PUM!" Kettu lähti ketterästi juoksemaan ja siili jäi paikalle sitomaan raketteja selkään. Siili sytytti raketit tulitikulla ja hän kiisi ketun ohi. Vähän ajan päästä kettu kysyi siililtä: "Miksi sinä olet noin musta?" Siili joutui nolona tunnustamaan, että raketti oli polttanut hänen piikkinsä. LOPPU

Väinö Jääskeläinen 1. lk

Kettu ja siili kilpasilla 2. luokkalaisten tarinoita

Kettu tapasi siilin yleensä puussa. Kerran kettu halusi ottaa kilpailun. Siili suostui. Sitten siili sanoi: ”Okei, mennään heti.” Kettu sanoi: ”Minä olen vahvempi ja nopeampi, hähää!” Sitten se lähti. Kettua odotti yllätys. Siili oli mäen alhaalla. Kettu itki: Nyyh. ”Kettu sai opetuksen. Kettu sanoi: ”Heippa! Hei älä lähde vielä, huusi siili perään.

Eetu Kaariniemi

Siili halusi ottaa kisan. Kettu sanoi: ”Otetaan vain.” He menivät Kemoralle. He ottivat kisan. ”Minä voitan”, sanoi kettu. ”Et välttämättä”, sanoi siili. ”Vaan minäpä voitan”, sanoi kettu. Etpäs, sanoi siili. No katsotaan, siili jatkoi. Kettu ajoi sinisellä autolla ja siili punaisella autolla. Lähtöviivalla siili sai hyvän lähdön ja johti kisa. Lähellä maalia kettu sai siilin kiinni ja he tulivat maaliin yhtä aikaa. TASAPELI!

Valtteri Torppa

Kettu ja siili tapasivat usein mäen laella. Kettu sanoi: Ompas sinulla pienet jalat. Otetaanko asiasta selkoa?, sanoi siili. Otetaan vaan.,sanoi kettu. Sitten siili ja kettu asettuivat mäen laelle. Varis asettui mäen laelle, sitten varis sanoi: Paikoillaan, valmiit, hep.Siili meni kerälle ja kettu juoksi mäen alas. Siili voitti kilpailun.

Valtteri Katajala

Kettu ja siili tapasivat niityllä ja kettu kehui nopeuttaan. Minäpä olen nopeampi kuin sinä. Katso kun poimin kukkia.Ja niin hän poimi. Siili sanoi: Kisataan sitten.He kisasivat ja pitivät kaksi taukoa. Ensin siili keräsi kymmenen ja sitten kaksikymmentä, sitten vielä kuusi. Kettu sai joka kerta vain yhden. Siili voitti. Kettu sai kuulla kunniansa. Sen pituinen se.

Saara Huusko

Olipa kerran siili ja kettu, jotka usein tapasivat mäen alla. Kettu kehui usein, että se oli paljon viisaampi kuin siili. Kettu haastoi siilin juoksu kilpailuun ja kettu voittikin siilin. Kettu sai palkinnon ja ruokaa. Kettu ahmi ruokaa suuhunsa ja sanoi, että se oli hyvää.

Neea Hautala

Kettu: Minäpä olen viisaampi kuin sinä. Niin varmaan kettu, katotaan. sanoi siili. Okei, juostaan mäen alas. Kettu sanoi. Kettua odotti yllätys, siili oli vyörynyt alas. Se valitti siilille: Ei me mitään sovittu juoksemisesta, okei. Siili puolusti.

Onni Mäkelä

Kettu ja siili sopivat reitin metsän halki, järven poikki ja junaradan yli. Varis laski: N.Y.T nyt. Kettu juoksi minkä kädensä pääsi. Se juoksi metsän läpi, ui järven poikki ja lopulta se pysähtyi. Kettu katsoi taakseen ja sanoi: He hee, siili ei voi voittaa, kun ei osa uida. Kettu lähti kohti maalia, mutta kettupa ei aavistanut, että juna oli tulossa. Kettu säikähti juna! Ketun jokainen karva nousi pystyyn. Kuin teräsrousen heittäminen, se lensi korkealle ja putosi suoraan junan piippuun. Kettu pomppasi häntä liekeissä taivaalle. Siili oli jo kiertämässä järveä, koska ei osannut uida. Siili näki, kun kettu syöksyi järveen pyrstötähdien lailla. Heti kun ketun häntä oli sammunut, niin iso kala söi ketun. Siili ylitti junaradan varovasti ja voitti. Varis julisti voittajan ja siitä päivästä lähtien siilit voittivat kaikki ketut.

Markus Torppa

Hei siili, kilpaillaanko? Kettu kysyi. Voidaan me kilpailla, mutta mitä me kilpaillaan? Siili vastasi. En tiedä, juostaan vaikka. Selvä, juostaan sitten. Minä voitatan sinut Siili sanoi. Mutta minä ,kettu ,olen paljon vahvempi kuin sinä. Minulla on piikit, minähän voin pistää sinua pylyyn. Miksi me tapellaan? Ollaan taas kavereita.

Timi Rannila

Kettu haastoi siilin kilpailuun. Kettu halusi voittaa kilpailun. Kumpi on ennemmin mäen alla? Kettu lähti nopeasti juoksemaan mäkeä alas, mutta siili meni ohi. Ketulle tuli kivi eteen, kettu törmäsi kiveen ja pyllähti nurin. Siili meni kerälle ja voitti kisan. Sitten kisat päättyivät siihen.

Juho Heikkala

Kettu alkoi heti kehumiaan taitoja. Mutta siili ei uskonut, että kettu oli taitavampi, kuin hän. Kettu sanoi: Otetaan kisa tämän mäen alas. Siili sanoi: Otetaan vain. Varis lähetti: Paikoillanne, valmiit hep! Ja kettu pinkaisi niin kovaa kuin kädensä pääsi. Vaan siili käpristyi kerälle ja pyöräytti itsensä vauhtiin. Mutta se oli tiukkaa. Maalikameran piti seurata tarkasti. Se oli niin tarkkaa, että siitä tuli tasapeli. Eikä kumpikaan voittanut!

Janne Läspä

Kettu ja siili tapasivat merenrannalla. Kettu haastoi siilin uimaan sen kanssa kilpaa. Maali oli kymmenen metrin päässä, eli toisella rannalla. Kettu pisti uimalasit päähänsä, puki uimarensa päälleen ja odotti siiliä. Siili taas puki pelastusliivin ylleen ja hyppäsi pikkuveneeseen. Lokki lähetti ketun ja siilin. Siili lähti soutamaan minkä pystyi. Kettu taas lähti uimaan, minkä kädensä pääsi. Vastasa oli iso kivi ja kettu oli juuri sukeltanut kun törmäsi siihen. Siili voitti.

Amanda Vähäkainu

Siili oli junassa matkalla kaupunkiin ja se tapasi ketun. Kettu alkoi kehua itseään: Minäpä osaan laskea hyvin! Etpäs tiedä mitä on 1+1? Tiedänpäs, se on kaksi. Siili vastasi. Kettu hyppäsi junasta ja lähti. Se ei tainnut tietää, että siili oli käynyt eläintenkoulua.

Miska Mortensen

MEIDÄN LUOKKA

Seuraava pieni teksti on humoristinen kuvaus Tunkkarin koulun 3-4- luokasta. Lukekaahan teksti leikkimielellä.

Haluamme esitellä lehden lukijoille kohteliaan Tunkkarin koulun 3-4- luokan. Luokalla on 14 auttavaista oppilasta ja opettajana on hiljainen Satu. Kolmannella luokalla ovat hienot tytöt, Julia ja Sara, sekä taitavat pojat Aarni, Anttoni ja Wilhelm. Neljännellä luokalla on värikkäät tytöt, Janika, Minna, Noora ja Venla nimeltään, sekä rohkeat pojat Ahti, Joni, Juho, Santeri ja Severi. Luokassa on kiltti tekemisen meininki ja kekseliäs oppimisen ilo. Hyvällä matematiikan tunnilla laskemme joskus niin, että reippaat päät vain höyryävät.

Äidinkielessä olemme opetelleet iloisia eris- ja yleisnimiä. Nopealla ympin tunnilla mukavat kartta-asiat ovat tulleet jo sangen tutuiksi ja tiedämme, mitä eroa on rauhallisella hyönteisellä ja ystävällisellä hämähä-

killä. Liikunnalla olemme pelanneet viisasta jalkapalloa, mikä on monen huumorintajuisten oppilaan suosikkipeli. Olemme myös suunnistaneet hauskassa metsässä. Suunnistustaito on hyvin hallussa, mistä osoituksena on monta omatoimista mitalia koululaisten suunnistuskisoista. Kaikki 3-4- luokkalaiset ovat jo aika hyvällä jyvällä hyvänmielisessä nokkahuilun soitossa. Pian onkin aika nousta estradille. Englannin tunneilla olemme oppineet jo monta jäistä englannin sanaa. Kielen opiskelu on erittäin urheilullista! Parasta koulussa ovat kaunis ruokatunti ja ruudulliset välitunnit.

Lopuksi toivotamme kaikille lehden lukijoille oikein musikaalista ja ruokahaluista loppusyksyä!

LEIRIKOULUSSA PIISPALASSA

Tunkkarin koulun 3-6- luokkien oppilaat opettajineen viettivät mukavan leirikoulun Piispalan järvi- ja harjumaisemissa, Kannonkoskella 26.-28.5. 2010. Leirikoulua oli odotettu pitkään ja sen hyväksi oli kerätty rahaa monenlaisilla tempauksilla ja tapahtumilla pitkin lukuvuoden. Koulumme pienimmätkin oppilaat, 0-2- luokkalaiset saivat myöskin olla mukana Piispalassa päiväleirikoulussa.

Keskiviikkoamuna ensimmäiset innokkaat saapuivat koululle jo hie- man seitsemän jälkeen bussia odotamaan. Reput ja laukut oli pakattu

hyvissä ajoin ja kaikki tarvittava oli mukana. Puoli yhdeksältä starttasimme koulun pihalta pienen jännityksen nipistellessä vatsanpohjassa. Matka sujui leppoisasti ja puolentoista tunnin ajomatkan jälkeen saavuimme Piispalaan. Leirikoulualueeseen tutustumisen jälkeen menimme syömään ja nopeimmat ehtivät jo tekemään ensimmäisiä karkkiostoksiakin. Sit- ten olikin jo aika aloittaa varsinainen leirikouluohjelma. 3-4- luokkalaiset aloittivat keilaamisella, mikä olikin monen mielestä tosi mukavaa. 5-6- luokkalaiset kokeilivat korukiven hion- taa ja upeita koruja siellä syntyikin. Iltapäivä jatkui vielä teatterimaskee-

rauksella ja Stunt-radalla. Päivällisen jälkeen ilta jatkui vapaalla ohjelmalla. Osa oppilaista kävi uimahallissa, osa vietti aikaa omalla mökillä kavereit- ten kanssa touhuten ja lähiympäris- tössä liikkuen. Kokoonnuimme vielä koko porukalla yhteiselle iltapalalle. Vähitellen leirikoulualue alkoi hiljen- tyä ja moni suuntasi askeleensa kohti omaa petiä. Päivän askareet ja puuhut väsyttivät sen verran, että unen tuloa ei monen tarvinnut kauaa odotella.

Seuraava aamu valkeni raikkaana ja poutaisena, taisipa aurinko hie- man pilkistää pilven raosta. Runsaan aamupalan myötä aloitimme toisen

leirikoulupäivän ohjelman vatsat pullollaan. 3-4- luokkalaiset tutustuivat jousi- ja ekoaseammuntaan ja 5-6- luokkalaiset lähtivät seinäkiipeilemään. Tässä vaiheessa pikkukoululaiset jo istuivat bussissa matkalla Piispalaan, jossa heitä odotti jännittävä temppurata ja maastoseikkailu isompien oppilaiden kanssa. Iltapäivä sujuikin maastoseikkailussa sekä läheisellä kuplahallilla, jossa saimme pelata mm. norsupalloa tekonurmi-kentällä. Ennen päivällistä osa oppilaista kävi vielä musiikkiliikuntatunnilla. Ruokailun jälkeen koitti sitten monen odottama vapaa-aika ja taas Piispalan kioskit rikastuivat kymmenillä euroilla. Yhteistä iltaa vietimme rantasaunalla ja takkatuvalla saunoen ja makkaraa paistaen. Hurjimmat heittivät talviturkkinsa Kivijärven hyysiin laineisiin. Sitten olikin aika lähteä kokemaan leiridiscon tun-

nelmaa uimahallille. Discon jälkeen oppilaat pitivät hauskaa omissa mökkeissään, kunnes oli jälleen aika alkaa hiljentyä unten maille.

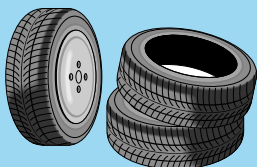
Viimeinen leirikoulupäivä käynnistyi edellisten tapaan reippaana ja virkeänä. Taisivatpa monet nukkua varsin hyvin puuhakkaiden päivien jälkeen. Aamupalan jälkeen pakkasimme matkatavarat kasaan ja siivoilimme mökkejä. Sitten oli 3-4- luokkalaisten vuoro käydä seinäkiipeilemässä. Moni oppilas kiipesi hurjan 12 metrin tornin ylös saakka, ja ohjaajat kehuivat oppilaiden taitavuutta. 5-6- luokkalaiset kävivät kokeilemassa jousi- ja ekoaseammuntaa ja sielläkin oli saavutettu huiman loistavia tuloksia. Leirikoulu päättyi yhteiseen kokoontumiseen, jossa ohjaajat kiittelivät ja kehuivat meitä reippaiksi ja mukaviksi leirikoulu-

laisiksi. Kävimme vielä yhteisellä lounaalla, jonka jälkeen luovutimme mökit, pakkasimme bussin ja aloitimme kotimatkan. Pysähdyimme vielä Kyyjärven Paletissa pienillä ostoksilla. Iltapäivällä, kahden aikaan, Tunkkarin koululle saapui punaposkinen ja hymyilevä oppilasryhmä tyytyväisine opettajineen. Nuo hymyt ja tyytyväinen olo tuli kaikin puolin hyvin onnistuneesta leirikoulusta. Meistä pidettiin Piispalassa hyvää huolta. Ruoka oli maittavaa, ohjaajat taitavia ja ohjelma hyvin suunniteltua ja monipuolista. Onnistuneen leirikoulun tekivät myös aivan mahtavan kiltit ja innokkaat leirikoululaiset, joiden kanssa touhuaminen oli ihan kaikista parasta. Ei tätä leirikoulua odotettu turhan takia. **Kiitos!**

Satu Tuominiemi

Mauri Leponiemi Sisulla tien päällä

Tunkkarin kyläkuvaan on vuosikymmeniä kuulunut Sisu-kuorma-auto ja sen kuljettaja Mauri Leponiemi. Löysimme hänet automiesten tukikohdasta Puusaaren montun laidalta rengashuoltopuuhista, ja teimme haastattelun.

Maurin Sisu on kyläraitilla jokapäiväinen näky.

1. Missä asut ?

Mäntöläntiellä Tunkkarilla, Perhonjoen varressa.

2. Kerro perheestäsi.

Vaimo ja kolme lasta. Löytyypähän lisäksi vielä liuta lastenlapsia.

3. Miten päädyit kuorma-auto-yrittäjäksi?

Tavallaan vahingossa, jatkoin isän hommia. Tämä työ jäi perinnöksi.

4. Mikä oli toiveammattisi pikku-poikana?

Ihan nassikkana haaveilin maanviljelijän ammatista.

5. Kuinka kauan olet ajanut kuorma-autoa?

Jo 37 vuotta on tullut ajetuksi.

6. Kuinka paljon yrityksessäsi on henkilökuntaa?

Eipä muita kuin minä yksin.

7. Onko sinulla tiedossa jatkajaa yrityksellesi?

Ei ole valitettavasti tiedossa.

8. Mitä kuljetat?

Pelkästään hiekkaa ja soraa.

9. Kuinka pitkä on työpäiväsi?

Jaa-a, se kyllä vaihtelee kovasti. Muutamasta tunnista viiteentoista tuntiin.

10. Mitä hyviä puolia työssäsi on?

Yksityisyrittäjänä saa päättää itse omista työasioistaan. Se on parasta.

11. Entä huonoja?

Tämä on kausiluontoista työtä. Keskällä tuppaa olemaan liian kiirettä ja talvella on joutilasta aikaa liikaakin.

12. Kerro joku hauska juttu työuraltasi.

Eipä tule mieleen. Tämä haastattelu on kyllä melkein hauskinta.

13. Mikä ajamisessa on vaikeinta?

Ei oikeastaan mikään, jos ihmiset ajavat oikein liikenteessä.

14. Mitä vaaroja työssäsi on? Oletko itse joutunut vaaratilanteisiin?

Liikenteessä on aina vaaroja, mutta en ole itse koskaan joutunut vaaratilanteeseen.

15. Kuinka monta kilometriä olet ajanut kuorma-autoa?

Ihan riittävästi.

16. Minkä merkkisiä autoja sinulla on ollut?

Sisuja ihan kaikki.

Rengasrauta käytössä.

17. Kuka korjaa autosi?

Enimmäkseen korjailen itse.

18. Mitä harrastat vapaa-aikana?

Kalastusta.

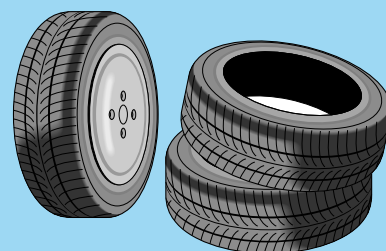
19. Lempparikysymyksiä

Ruoka ?	Kaalikeitto
TV-ohjelma ?	Avara luonto
Väri ?	Punainen
Vuodenaika ?	Kesä
Eläin ?	Siili
Automerkki ?	Sisu - tietysti

20. Mitä toivomuksia sinulla on Tunkkarin koululaisille liikenteessä?

Jospa vain kaikki koululaiset muistaisivat käyttää kevyen liikenteen väylää. Koululaiset ajavat kyllä hyvin.

Tunkkarin koulun 5.-6. luokka haastattelijoina Eva, Henna ja Joona.

Kun Kustilta kysyi, ei jäänyt vastausta vaille

Tässä kirjoitussarjassa on aiemmin ollut esillä eläinlääkäri Akke Hårdh Tapio Tunkkarin kirjoittamana ja Marjatta Pulkisen tarina kylän lähimmäisestä Käpylän Sampasta.

Todennäköisesti Kokkolassa otettu kuva Kustista, joka oli vielä 1917 pyöreäposkinen nuorukainen. Vuotta myöhemmin hän palasi punaisten vankileiriltä Tammisaaresta ja painoi ainoastaan 37 kiloa.

Meijerin metsässä Pilvinevan tuntumassa oli vuonna 1946 iso savotta. Sille savotalle oli löytänyt tiensä myös Janne Aukusti Suoranta, jota silloin ja myöskin lyhyesti Kustiksi kutsuttiin

Erinäisten vaiheiden jälkeen Kusti tutustui 1942 leskeksi jääneeseen Maiju Hohenthaliin os. Tunkkari ja pari avioitui. Perheeseen syntyi vuotta myöhemmin Erkki poika. Maijulla oli aiemmasta avioliitosta Esko s. 1929 ja Anna-Maija s. 1930.

Tunkkarille asettautumiseen saakka Kusti oli ollut vuosikymmenet ”uittojätkä” sen sanan parhaassa ja ammattimaisimmassa merkityksessä. Talvet hakattiin joen yläjuoksun savotoilla työvälineinä puuraaminen pokasaha, kirves ja kuorimarauta eli pantaveitsi. Asuttiin metsäkämpillä ja siellä pitkinä talvi-iltoina jalostuivat tarinankertojan taidot – jos olivat jalostuakseen. Kustilla ne taidot olivat tunnetusti mainiot. Keväällä lähdettiin uiton mukaan jokea myöten aina merenrantaan asti. Uitto erotti selvästi rohkeat osaajat ja ennakkoluulottomat sumien purkajat. Kustin kokemusta, ammatti- ja neuvottelutaitoa kuvaa se, että usein oli hän se, joka porukan puolesta oli arvioimassa ja sopimassa uitto-urakasta tietyllä jokipätkällä, esimerkiksi kahden kosken väli, kohti alajuoksua. Jokisuulla osallistuttiin uitettujen puiden erotukseen ja satamassa propsien lastaukseen laivoihin. Ja myöhäissyksyllä

jälleen lompsittiin kohti ylämaita uutta kierrosta aloittamaan kuulostellen mistä ja millainen savotta mahtaa löytyä.

Kun uitto ohitti keväällä kylän, oli Kusti tunnettu ja odotettu vieras niissä taloissa, missä uittomiehet olivat tottuneet yöpymään. Martti Pulkkinen kertoi, että niinä pitkinä iltoina kun Kusti viipyi ta-

lossa, ei aika tullut taatusti pitkäksi. Alavetelin Gåsjärvellä on eräs isäntä muistellut suurella kunnioituksella, että Kusti oli iskenyt joessa uivan tukevan tukin päähän keksinsä, pannut pitkäkseen tukin päälle, nostanut jalkansa koholla olleen polven päälle ja vedellyt huuliharpulla kiverät polkantahdit, kastumatta.

Monet vanhemman polven veteliläiset tunsivat nämä miehet, jotka joskus ennen sotia (voi kun tietäisi vuosilukuja) paljon yhdessä kiersivät maakunnassa ja etenkin Vetelin maisemissa. Tietysti voisi arvuuttaaakin, että tiedättekö keitä ovat, mutta sanotaan nyt: Färiäri-Liinus (vas.) ja Suorannan Kusti. Liinus oli saapunut Pyrkönmäeltä maakunnan maisemiin, Kusti jostakin muualta. Maine kulki miesten vanavedessä, sillä he olivat hyviä suustaan. Suoranta jäi sittemmin Veteliin avioiduttuaan Tunkkarin tyttären kanssa. Maanv. Veikko Saarela sai aikoinaan kuvan Kusti Suorannalta.

Kun Kusti asettui aloilleen ja perusti perheen, jäivät uitot ja kauimmaisat savotat. Rakennustyöt, metsätyöt, tietyöt ja metsäojitukset työllistivät maaseudun työmiehiä tuohon aikaan kuten Kustia-kin. Tietöissä Kusti toimi usein laturina. Tulilankavihkura kaulassa, sytytysnal- leja kilisi plakkarissa ja trotyyliämpäri kädessä siirryttiin kiven luota toiselle. Nalli puraistiin tulilankaan kiinni eikä se tulilanka aina kovin pitkä ollut. Nykyis- ten turvamääräysten mukaan kuljettiin varmaan ohjeiden sillä toisella puolella. 50-luvulla rakennettiin tietä Tunkkarilla. Paikassa, joka sijoittuu Tuulikki ja Mikko Tunkkarin talon kohdalle panosti Kusti jälleen reippaankokoisen paukun. Mel- koinen kivenmurikka lensi silloisen KPO myymälän katolle rikkoen muutaman tiilen. Ei aikaakaan kun poliisi Toivo Vä- häkainu tulee paikalle ja nuhtelu alkaa. Kusti vastaa lyhyesti toteamalla, että no lisätään ”rotyyliä” niin seuraava kivi len- tää kaupan yli.

Ylläkuvattu Kustin kuittaus oli tyypilli- nen hänelle. Vastaus tuli suoraan asiaan kiertelemättä - joskus myös särmikkääs- ti. Kylällä on edelleen paljon tarinoita Kustista ja hänen naulan kantaan osu- neista sanonnoistaan. Stina (tämän ju- tun kirjoittajan puoliso) muistelee, että hän tuli kylälle 1962 eikä hänen suo- menkielen taitonsa ollut tuolloin kaksi- nen eikä sanavarasto kovin laaja. Kusti tapasi hänet ensimmäistä kertaa ja teki kielitaidosta aivan saman havainnon. To- tesi vielä päätteeksi, että suomen kieltä on helppo puhua, sillä tällä kylällä ai- van pienet lapsetkin ovat sen oppineet. Kun perheen Esko poika meni kihloihin, ihmetteli eräs kylän emännistä, että mi- ten se sieltä Kalajoelta asti morsiamen hommasi. Tähän tuumasi Kusti, että ei siitä hyvästä ”piip” suvusta kun kaikille ei riitä. Juuri tästä ”piip” suvusta oli ky- syjä kotoisin. Kustista muistetaan, että osasi hän kirvata oikean paikan tullen ja sanavarasto niissä ilmaisuissa oli perin

Kuvat 60-luvun alkupuolen rakennustyö- maalta, jossa Kusti tilkitsee ikkunapuitteita.

Ja Työmies tauolla ja ja työssä savusi holkissa, kuten lähes aina.

runsas. Sanavalmius ja persoonallinen huumori lienevät suvun perintöä. Hänen serkkunsa oli Mannerheim ristin ritarina palkittu kaukopartiomies Paavo Suoranta. Paavo Suoranta oli vastaanottamassa tätä kunnianosoitusta Mikkeliissä päämajakaupungissa. Kun Marski tuli pal-
 kitun kohdalle hän toisti kysymyksen kunkin kohdalla mistä ansioista saaja arvelee ritarimerkin tulleen. Paavo Suorannan vastaus kuului ”Repunkannosta herra Marsalkka”.

raavaat naiset ja miehet. Sitkaat ja vähän kuivankälpeä selvisivät. Leirillä ei ollut yhtään ruohonkortta pystyssä vuoden 1918 kesällä ja puiden nilakerros oli kaluttu niin ylös, kun yllettiin. Vankeuden loppuaikoina työnantajien omatunto alkoi kolkuttaa ja Kokkolasta tuli myös Kustin kohdalla veisti, että ei nuorukainen ollut mihinkään kumoukselliseen toimintaan osallistunut. Oli vaan tyylin-
 sä mukaisesti rempseästi ilmaissut, että työmiesten joukkoon kuuluu. Kun nippu

luita vapautui, kuten hän itse kerran ilmaisi, näytti vaaka painoksi 37 kg. Äärettömän kova kokemus ei tehnyt Kustista kuitenkaan katkeraa.

30-luvulla kiel-
 tolain aikaan Kusti oli Kokkolassa pirtutrokaripatruunan palveluksessa. Ei hän koskaan niistä pahemmin huudellut. Kuit-
 tasi tämänkin, että moni nykyinen Kokkolan porvarisuku on alkupääomansa pulavuosina hankkinut ja että hän oli eräänä kesänä kerran pirtutuiskeessa – keväästä syksyyn.

Kylän varttunut väki muistaa Kustin mehevistä jutuista, sattuvista sanonnoista ja tilannehuu-
 mo-

rista. Hänen ahkeruuttaan ja ammattitaitoaan arvostettiin. Kevättalvella 1964 Kustin kunto laski silmissä ja lääkäri lähetti hänet Härmän keuhkosairaalaan lisätutkimuksiin. Vuosikymmenten tupakointi oli tehnyt tehtävänsä. Hänet haudattiin Vetelin kirkkomaahan samana kesänä.

Jukka Tunkkari

Sisällissota kohteli Kustia kovin. Kun kapina päättyi oli hän töissä Kokkolassa Friisin konepajalla. Siellä joukko jaettiin kahteen osaan, joista ne toiset, Kusti mukaan lukien vietiin Tammissaareen punaisten vankileirille. Leirillä vietiin vankikavereita molemmilta puolilta kuulusteluihin ja ammuttavaksi. Kusti oli muistellut, että nälkään kuolivat ns.

SYNNYINSEUTUMME MIELENKIINTOISET RAKENTEET

Kun pyöräilen synnyinseudullani, pysähdyn usein Tunkkarin sillalle. Kaunista maisemaa katsellessa, on mieltäni usein jäänyt askarruttamaan, mikä on ollut seudun merkittävin rakennus tai laajemmin katsottuna merkittävin rakenne. Tämä kiinnostus perustuu luonnollisesti ammattiini rakennesuunnittelijana tai kuten sanotaan "konstruktöörinä".

Koskapa tunkkarilaiset ovat avarakat-

seisia ihmisiä, yritän katsella synnyinseutuumme vähän laajemmin kuin pelkästään Tunkkarin kylän aluetta. Tällöin voidaan huomata synnyinseudullamme olleen yllättävänkin monenlaisia rakennuksia ja rakenteita, mm. kirkkoja, asuintaloja, navettoja, myllyjä, siltoja, patoja, emäntäkoulu, sairaala ym. Pöimän seuraavassa muutamia mielenkiintoisia kohteita.

TUNKKKARIN SILTA

Oheisessa museoviraston kuvassa on Tunkkarin silta, mikä palveli kyläläisiä ja matkakaajia vuosien 1925...1940 ajan. Silta, kuten siihen aikaan yleensä, oli puurakenteinen ja edustaa varmasti aikansa kirvesmiestaitoa. Silta on yksijänteinen eli ilman välitukea, jolloin sillan jänneväliksi tulee melkoinen, lienee siellä 25 m:n paikkeilla. Monet muistamme myös puurakenteisen kirkkosillan, mikä korvattiin käydessäni ensimmäiset vuodet oppikoulua uudella teräspalkkisillalla. Poiketen Tunkkarin sillasta kirkkosillassa oli keskellä jokea virtapilari.

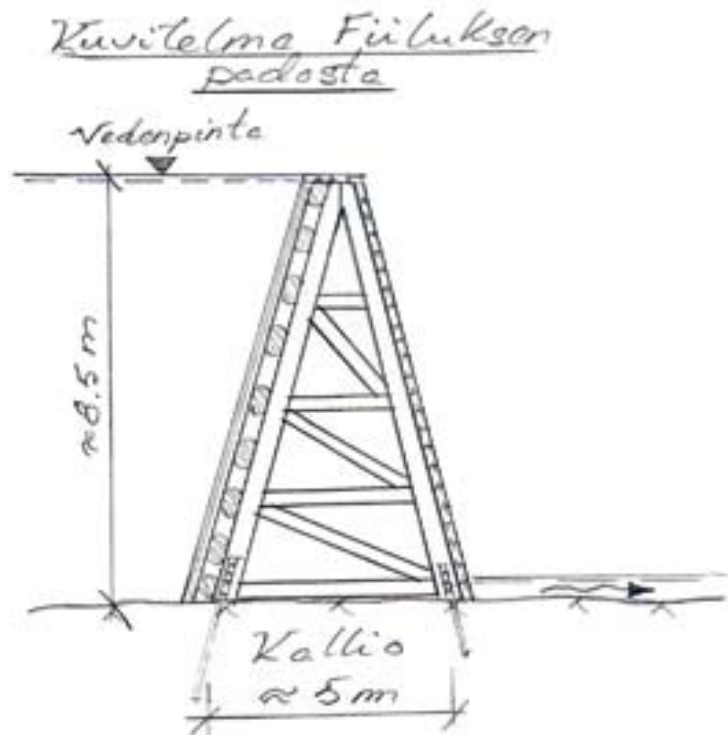

VETELIN KIRKKO

Tässä yhteydessä emme voi mitenkään ohittaa synnyinseutumme kirkkoa, mikä hyväkuntoisena niin sisältä kuin ulkoakin tarjoaa niin iloa silmälle kuin rauhaa sielulle. Kirkkohon on Vetelin kolmas ja rakennettu 1843 mestarina Erkki Kuorikoski, kirkonrakentajasukua, kuten hyvin tunnetaan. Korkeutensa ja muotonsa vuoksi kirkot ovat olleet varsin vaativia puurakenteita. Tiedetään myös, että aina kirkkojenkaan rakentamisessa ei ole onnistuttu kuin ns. kantaan kautta.

KATAJAN VOIMALAITOKSEN PATO

Erikoisimpina rakenteina voidaan ottaa mukaan padot. Pienten myllypatojen lisäksi tunnemme Patanan tekojärven ja sen vesiä pidättelevän maapadon, minä yhteydessä oleva pienvoimala jauhaa nyt sähköä ja hyvinvointia Veteliin. Erikoisempi ja tunte mattomampi on sen sijaan Fiilus Katajan 1946..1947 Sillanpään Pitkäkoskeen rakentama voimalaitos ja pato. Siitä kertoo Matti Tunkkari kirjoittamassaan historiassa Vetelin sähkönjakelusta. Padon kohtalo oli kuitenkin kova ja vuoden 1949 keväällä tulvien aikaan pato sortui. Padon korkeus oli 8,5 metriä. Kuvassa on Matin tekstiin perustuva kuvitelmani Fiiluksen padosta.

TUNKKARIN POIKAIN NAVETTA

Uusimpana kohteena otetaan mukaan tunkkarilaisten varmasti hyvin tuntema tunkkarin poikain navetta. Kävihän siihen tutustumassa väkeä enemmän kuin yleensä on nähty maakuntaviestissä. Rakennus edustaa nykyaikaista rakennustekniikkaa massiivisine liimapuupalkkeineen. Suuruudellaanhan tämä kohde erityisesti sävähdyttää.

Nytpä sitten haastan kyläläiset keskustelemaan, mikä näistä edellä kerrotuista kohteista olisi se vaativin rakenne, vai olisiko se ihan jokin muu? Palataan asiaan!

Terveisin **Simo Luoma**
simohelena.luoma@gmail.com

ANTTI TYNI

Viime kesänä entisen emäntäkoulun tiloissa toimi Taidekartano. Tunkkarilainen Antti Tyni oli yksi näyttelyssä esillä olleista harrastajataiteilijoista. ”Tuntui mukavalta, kun pyydettiin mukaan näyttelyyn. Kaikki työni ovat syntyneet vuoden sisällä jonkinlaisen luomisvimman tuloksena, kun viimein pääsin toteuttamaan pitkään tavoitteena ollutta maalausharrastusta.” Antin mukaan Taidekartanon näyttely ylitti odotukset monin tavoin. Kävijöitä on syyskuun loppuun mennessä ollut arvioilta 2400 henkeä, ja tilat ovat osoittautuneet oikein sopiviksi taidenäyttelyn järjestämiseen.

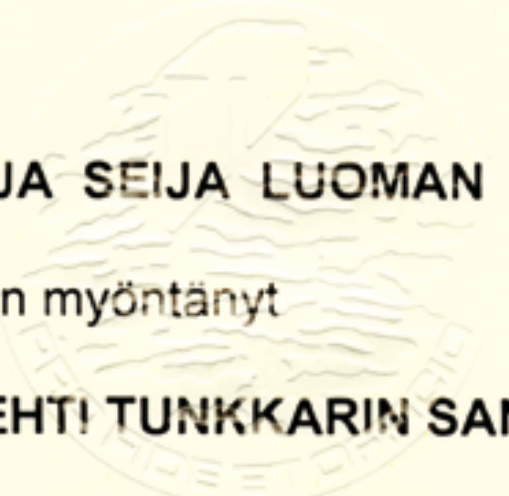
Kuva: Anna Tchervinskij-Tyni

ILTAHUVI.

N° 3. Tunkkarilla 10 päivä joulukuuta 1909.
Toimittajat Alma Järvi Janne Järvi (vastuu)

Aleksanteri Suuri ja hänen äitinsä. vuttanut huolimattoman mainon. Hän pyysi sita-

Osattiin sitä ennenkin. Ylläoleva leike on vuodelta 1909 kylän ILTAHUVI-lehdestä toimittajina Alma ja Janne Järvi. Todennäköisesti kauniilla käsialalla kirjoitettu lehti kiersi lukijain keskuudessa. Tiedetään, että Vetelin Nuorisoseuralla oli noin sadan vuoden takaisina aikoina hyvin aktiivista toimintaa. Lehti saattaa olla senaikaisen opintokerhotoiminnan tulosta.

TAPIO JA SEIJA LUOMAN SÄÄTIÖ

on myöntänyt

KYLÄLEHTI TUNKKARIN SANOMILLE

1.500 euron apurahan

arvokkaan kulttuurityön jatkamista varten
toimimisesta Tunkkarin koulun ja kylän sekä
ulkotunkkarilaisten ja kylän välillä.

Espoossa maaliskuun 20. päivänä 2010

Tapio ja Seija Luoman säätiö

Tapio Luoma
revisioneuvos
puheenjohtaja

Seija Luoma
toimistopäällikkö
varapuheenjohtaja

Perhonjokilaakso

mukana jokilaakson elämässä jo 40 vuotta!

Oletko vielä ilman omaa Perhonjokilaakso-lehteä?

Nyt saat lehden joululahjatarjouksena:

**4 kuukautta
+ 2 viikkoa
kaupan päälle**

18,-

Soita ja tilaa puh. 020 750 4670 tai poikkea
toimitukseemme Veteliin, Kirkkontanhua 3:een.